

Okruh žáků s lehkým mentálním postižením

Pseudooligofrenie

= zdánlivá mentální retardace (dříve sociální debilita)

- **Nejde** o poškození psychického vývoje vlivem postižení CNS – nejde o stav neměnný.
- Získaný stav, často způsobený zanedbaností v důsledku vlivu nevhodného sociálního a výchovného prostředí.
- Inteligenční kvocient bývá snížen o 10 – 20 bodů.

Projevy:

- opožděný vývoj řeči,
- opožděný vývoj myšlení,
- omezené schopnosti sociální adaptace,
- infantilismus,
- hravost,
- negativismus,
- apatie,
- snížená schopnost zobecňovat,
- myšlení vázané na konkrétní realitu, názorný příklad,
- delší a méně efektivní osvojení učiva,
- preference mechanické práce,
- motorika nebývá porušena.

- **MKN-10** - určuje výskyt mentální retardace u jedinců s **IQ nižším než 70**
- **Podprůměrné IQ podle různých autorů vnímáno různě** – např. Matulay(1986), Koluchová, Morávek (1990) Trpišovská (1997) (viz. Chaloupková, S. 2011)

Syndromy spojené s mentální retardací

- *Downův syndrom,*
  - *Syndrom fragilního X chromozomu,*
  - *Prader-Williho syndrom,*
  - *Klinefelterův syndrom,*
  - *Turnerův syndrom*
  - *Williamsův syndrom.*
- Jedná se zejména o geneticky podmíněné poruchy způsobené změnou struktury či počtu chromozómů

Downův syndrom

- poprvé popsal v roce 1866 anglický lékař John Down.
- Za vznik Downova syndromu bylo označeno mnoho příčin.
- Výrazný objev zaznamenal Lejeune, který již v roce 1959 uveřejnil, že podstatou

- Downova syndromu je porucha počtu chromozomů.
- Chromozom číslo 21 má místo dvou běžných chromozomů v každé buňce tři chromozomy, jedná se o tzv. trizomii.
  - Rozlišujeme **tři základní formy** Downova syndromu (Selikowitz, M. 2005):
  - *trizomie 21 chromozomu* = nondisjunkce
  - *translokace*
  - *mozaicismus* = mozaiková forma
- více viz. Bartoňová, M., Bazalová, B., Pipeková J. 2007

Syndrom fragilního X chromozomu

- jedná se o poruchu struktury chromozomu X na 23 páru, projevující se narušeným vnímáním, pozorností i řečí,
- vyskytuje se častěji u mužů, přenašečky ale bývají spíše ženy,
- syndrom je spojen s narušeným chováním,
- až po těžkou, někteří jedinci mohou být v pásmu průměrné inteligence

Prader-Willi syndrom

- patří mezi chromozomální postižení, které se vyskytuje ve větší míře u chlapců.
- mezi tělesné znaky patří krátké končetiny, úzké čelo, buclaté tváře, malá sexuální aktivita a obezita.
- u osob s tímto syndromem se často vyskytuje vzdorovité chování, záchvaty vzteku a kompulzivní chování (většinou spojené s jídlem).
- mentální retardace –průměr, přes LMP až těžké formy

Turnerův syndrom

- Chromozomální porucha (u žen).
- Zpomalený růst ⇒ malá tělesná výška. dysfunkce HM a JM, strabismus, řečové poruchy.
- Intelekt snížen v pásmu LMR, spíše hraničního pásma (většinou v normě).

Klinefelterův syndrom

- Chromozomální porucha (u mužů)
- Často diagnostikována v pubertě.
- Expresivní složka řeči porušena, receptivní složka řeči v normě, opožděný vývoj řeči, SPU, snížení intelektu v pásmu LMR, spíše v normě.

Williamsův syndrom

- představuje geneticky podmíněnou chromozomální poruchu, vyskytující se u dívek i u chlapců,
- Objevují se vrozené srdeční vady a opoždění psychomotorického vývoje, ale jejich sociální chování a vyjadřovací schopnosti bývají na dobré úrovni,
- mentální retardace se pohybuje v pásmu od lehké po těžkou.

Okruh žáků s LMP – širší pohled

➤ MKN – 10

■ kapitola V. Poruchy duševní a poruchy chování (kapitola F).

➤ oddíl F80 – F89 Poruchy psychického vývoje:

- F80 Specifické vývojové poruchy řeči a jazyka,
- F81 Specifické vývojové poruchy školních dovedností,
- F82 Specifická vývojová porucha motorické funkce,
- F84 Pervazivní vývojové poruchy

➤ Oddíl F90 – F98 Poruchy chování a emocí se začátkem obvykle v dětství a dospívání:

- F90 Hyperkinetické poruchy,
- F91 Poruchy chování,
- F92 Smíšené poruchy chování a emocí,
- F93 Emoční poruchy,
- F94 Poruchy sociálních vztahů,
- F95 Tikové poruchy,
- F98 Jiné poruchy chování a emocí.

Okruh žáků s LMP – širší pohled

- **F20 – F29** Schizofrenie, poruchy schizotypální a poruchy s bludy
- **F30 – F39** Afektivní poruchy (poruchy nálady)
- **F40 – F48** Neurotické, stresové a somatoformní poruchy
- **F00 – F09** Organické duševní poruchy včetně symptomatických
- **F10 – F19** Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním psychoaktivních látek
- **F50 – F59** Syndromy poruch chování, spojené s fyziologickými poruchami a somatickými faktory
- **F60 – F69** Poruchy osobnosti a chování u dospělých
- **F99** Neurčená duševní porucha
- **G40 – G47** Poruchy záchvatové a paroxysmální